

Protestantse
Kerk

Tijdelijke aanstellingen voor predikants- werkzaamheden

Een onderzoek naar de huidige rechtspositionele regimes waarin op tijdelijke basis predikantswerkzaamheden kunnen worden verricht en voorstellen voor vereenvoudiging en voor bevordering van de rechtsgelijkheid

Geloof·Hoop·Liefde

INHOUD

Hoofdstuk 1. Inleiding	5
1.1 Kerk 2025	5
1.2 Opdracht	5
1.3 Consultatie belanghebbende partijen	5
1.4 Opbouw van dit rapport	6
Hoofdstuk 2. Huidige rechtspostionele regimes	7
2.1 Overzicht van de huidige mogelijkheden	7
2.2 Tijdelijke dienst	7
2.3 Waarneming van het dienstwerk	8
2.4 Detachering	9
2.5 Hulpdiensten	9
2.6 Poolpredikanten	10
2.7 De kerkelijk werker	10
Hoofdstuk 3. Probleemstelling	12
3.1 Onoverzichtelijkheid	12
3.2 De huidige rechtsposities belemmeren tijdelijke verbintenissen	12
3.3 Predikanten worden ongelijk behandeld	12
3.4 Gemeenten worden ongelijk behandeld	13
3.5 De kerkordelijke positie van de predikant in algemene dienst	13
Hoofdstuk 4. Oplossingen	15
4.1 Overzicht van voorgestelde oplossingen	15
4.2 Incidentele hulpdiensten	16
4.3 Detachering	16
4.4 Van structurele hulpdiensten, tijdelijke dienst van vier jaar of langer, de waarneming van dienstwerk en de poolpredikant naar een nieuwe tijdelijke dienst	16
Aanstelling in tijdelijke dienst die korter dan twee jaar duurt	18
Aanstelling in tijdelijke dienst die twee jaar of langer duurt	18
Aanstelling van een proponent in tijdelijke dienst	18
4.6 De ambulante predikant	19
4.7 De kerkelijk werker	20
Hoofdstuk 5. Effecten van de voorstellen	21
5.1 Proponenten	21
5.2 Beroepbare predikanten en dienstdoende predikanten voor gewone werkzaamheden	21
5.3 Emeriti	21

5.4 Gemeenten	21
5.4 Brede moderamina classica vergaderingen	22
5.5 Beheercommissie centrale kas predikantstraktementen	22
Hoofdstuk 6. Verdere stappen	23
Bijlage 1: schematisch overzicht van de huidige rechtspositionele regimes	24
Bijlage 2: schematisch overzicht van de voorstellen	25
Bijlage 3: toelichting op 10%	26

Hoofdstuk 1. Inleiding

1.1 Kerk 2025

Met het proces Kerk2025 heeft de Protestantse Kerk de ambitie terug te gaan naar de kernen van het kerk-zijn. Waarom zijn we kerk en wat betekent dat? Wat staat ons in de weg om de vreugde van het evangelie te ervaren en met anderen te delen? Hoe kan de organisatie van de kerk weer (meer) dienstbaar worden aan waar het om begonnen is: geloven? Kerk2025 ademt het verlangen naar minder regeldruk en een lichtere organisatiestructuur die transparant is tot op de kern van het kerk-zijn, die eenvoudig is en die ruimte schept.

1.2 Opdracht

Als onderdeel van dit vernieuwingsproces aanvaardde de generale synode in februari 2017 de nota Naar een cultuur van mobiliteit. Daarin worden voorstellen gedaan ter bevordering van de mobiliteit van predikanten onder de gezichtspunten van roeping, flexibiliteit (van gemeenten en predikanten), werkgelegenheid en teamwork. In de besluitvorming werd een aantal opdrachten door de synode geformuleerd die om nadere uitwerking vragen. Het betreft de opdracht om meer en betere mogelijkheden voor tijdelijke dienst te scheppen (besluit 9)¹ en een onderzoek in te stellen naar de mogelijkheden van de aanstelling van ambulante predikanten (besluit 11)². Het onderhavige rapport biedt deze uitwerking. In de uitwerking is niet voorzien in concrete kerkorde-artikelen (dat is de taak van het Generale College voor de Kerkorde), maar worden wel voorstellen gedaan voor nieuw beleid met betrekking tot de rechtsposities van predikanten in tijdelijke dienst.

1.3 Consultatie belanghebbende partijen

Tijdens het onderzoek zijn belanghebbende partijen op twee inspraakavonden geconsulteerd. Aanwezig waren vertegenwoordigers van de Vereniging voor Kerkrentmeesterlijk Beheer (VKB), de Bond van Nederlandse Predikanten (BNP), CNV Kerk & Ideëel (voorheen o.a. de Vereniging Kerkelijk Werkers), Regionaal adviseursclassicale vergaderingen (RACV), Beleidsondersteuners van de Regionale Colleges voor de Behandeling van Beheerszaken (BOR)³, Regionale Colleges voor de Behandeling van Beheerszaken (RCBB)⁴ en de Beheercommissie Centrale Kas Predikantstraktementen (BCKP).

Uit de inspraak bleek dat de belanghebbende partijen het belangrijk vinden dat er voldoende onderscheid tussen aanstellingsmogelijkheden moet zijn. Ook is er behoefte aan voldoende controle om na te gaan of een tijdelijke aanstelling in de gemeente wel gewenst is.

¹ De generale synode besluit het moderamen op te dragen aan de Dienstenorganisatie te verzoeken in samenspraak met belanghebbende partijen een onderzoek in te stellen naar de diverse regimes voor het aanstellen van een predikant of kerkelijk werker die in tijdelijke dienst de werkzaamheden van een predikant verricht. Het onderzoek richt zich op de werking van de arbeidsmarkt, de toepassing van het ambt, de arbeidsrechtelijke positie en de arbeidsvoorwaarden. Specifiek moet onderzocht worden in hoeverre sprake is van ongelijke behandeling in gelijke gevallen. Op basis van het onderzoek moeten voorstellen worden gedaan tot eventuele aanpassing van de regelingen waardoor de mobiliteit en flexibiliteit van predikanten kan worden bevorderd.

² De generale synode besluit het moderamen op te dragen het bestuur van de Dienstenorganisatie te verzoeken om een onderzoek in te stellen naar de mogelijkheden van de aanstelling van ambulante predikanten. Het onderzoek richt zich op de kansen, de risico's en de financieringsmogelijkheden.

³ Nu de Beleidsondersteuner van de Classicale college voor de behandeling van beheerszaken (BOCC).

⁴ Nu het Classicale college voor de behandeling van beheerszaken (CCBB).

1.4 Opbouw van dit rapport

In hoofdstuk 2 wordt beschreven wat volgens de huidige kerkorde en het huidige beleid van de synode de mogelijkheden voor een gemeente zijn om een professionele kracht aan zich te verbinden tot de uitvoering van de werkzaamheden van een predikant voor een beperkte periode.

In hoofdstuk 3 wordt de probleemstelling beschreven die de huidige regelgeving en het huidige beleid oproepen.

In hoofdstuk 4 worden oplossingen voor de geconstateerde problemen voorgesteld.

In hoofdstuk 5 wordt beschreven wat de effecten van de voorstellen zijn voor de verschillende betrokkenen.

In hoofdstuk 6 wordt beschreven welke nadere stappen nodig zijn om de voorstellen te implementeren.

Hoofdstuk 2. Huidige rechtspositionele regimes

2.1 Overzicht van de huidige mogelijkheden

In dit rapport worden tijdelijke aanstellingen van predikanten, proponenten en kerkelijk werkers onderzocht. Het onderzoek heeft alleen betrekking op werkzaamheden in de gemeenten. Deze werkzaamheden worden wel aangeduid als 'gewone werkzaamheden'. Gewone werkzaamheden worden in ord. 3-9-1 genoemd:

Ordinantie 3, artikel 9. Het dienstwerk van de predikanten

1. Tot opbouw van de gemeenten is aan de predikanten toevertrouwd
 - de bediening van Woord en sacramenten door de verkondiging van het Woord;
 - het voorgaan in de kerkdiensten;
 - de bediening van de doop;
 - de bediening van het avondmaal;
 - het afnemen van de openbare geloofsbelijdenis;
 - het bevestigen van ambtsdragers en het inleiden van hen die in een bediening worden gesteld;
 - het leiden van trouwdiensten en van diensten van rouwdragen en gedenken;
 - de catechese en de toerusting;
 - het verkondigen van het evangelie in de wereld;
 - en zo zij daartoe geroepen worden, het dienen van de kerk in of vanwege de meerdere vergaderingen en tezamen met de ouderlingen
 - de herderlijke zorg, onder meer door het bezoeken van de leden van de gemeente en
 - het opzicht over de leden van de gemeente.

Er zijn vijf huidige aanstellingen waarop een proponent of predikant tijdelijk in een gemeente werkzaam kan zijn. Het gaat om:

1. de tijdelijke dienst (ord. 3-18);
2. het waarnemend dienstwerk (ord. 3-28-3);
3. de detachering van de predikant uit de ene naar de andere gemeente (ord. 3-24-3);
4. het verrichten van hulpdiensten (ord. 3-28-2, ord. 13-18-9);
5. het als proponent worden beroepen en via de mobiliteitspool van de Dienstenorganisatie in gemeenten werkzaam zijn (ord. 3-22).

Kerkelijk werkers kunnen de werkzaamheden van een predikant uitvoeren in bijzondere omstandigheden. De bevoegdheid van een kerkelijk werker tot het leiden van kerkdiensten en (eventueel) tot de bediening van de sacramenten kan alleen tijdelijk worden verleend. Deze bevoegdheden kunnen door het breed moderamen van de classicale vergadering (ord. 3-12-14) worden verleend.

In onderstaande paragrafen worden bovengenoemde mogelijkheden beschreven vanuit verschillende perspectieven. In [bijlage 1](#) staat een schematisch overzicht van de mogelijkheden.

2.2 Tijdelijke dienst

Predikanten voor gewone werkzaamheden kunnen worden beroepen voor een tijdelijke dienst. Deze mogelijkheid is geregeld in ord. 3-18. De predikant in tijdelijke dienst maakt deel uit van de kerkenraad.

De rechtspositie van de predikant is geregeld in de generale regeling rechtspositie predikanten. De predikant voor gewone werkzaamheden in tijdelijke dienst heeft dezelfde rechtspositie als de predikant voor gewone werkzaamheden voor onbepaalde tijd (inclusief sociale voorzieningen en pensioenopbouw), zij het dat de werkzaamheden na het aflopen van de tijdelijke dienst stoppen. De predikant krijgt op dat moment recht op een wachtgeld.

Om over te gaan tot het beroepen van een predikant voor gewone werkzaamheden in tijdelijke dienst gelden de volgende voorwaarden:

- a. een gemeente dient aan de predikant ten minste een aanstelling voor de duur van minimaal 4 jaren en met een omvang van tenminste 33% van de werktijd (gebaseerd op een 40-urige werkweek) te bieden;
- b. de gemeente dient een solvabiliteitsverklaring van het classicaal college voor de behandeling van beheerszaken te hebben gekregen;
- c. Voor de aanstelling van een predikant in tijdelijke dienst dient vooraf toestemming te worden verkregen van het breed moderamen van de classicale vergadering. In de kerkorde is niet bepaald op welke gronden het breed moderamen van de classicale vergadering de toestemming moet baseren. Ord. 3-18-2 spreekt wel van 'bijzondere omstandigheden'⁵ waarin een gemeente een predikant in tijdelijke dienst kan beroepen. In de Toelichting op de kerkorde⁶ staat dat de kerkorde met de beperking van de tijdelijke dienst wil voorkomen dat een predikant zich gehinderd weet in de vrijheid van zijn ambt vanwege een eventueel belang dat hij/zij heeft bij de verlenging van zijn tijdelijke dienst. Tevens staat er dat beperkte financiële middelen geen reden mogen vormen een predikant in tijdelijke dienst te beroepen in tijdelijke dienst. In de praktijk wordt de tijdelijke dienst gebruikt voor projectmatige werkzaamheden.

2.3 Waarneming van het dienstwerk

In situaties waar een gemeente voor een te verwachten langere periode geen predikant voor gewone werkzaamheden kan betrekken geeft ord. 3-28-3 de mogelijkheid aan die gemeente om een emeritus predikant of een beroepbaar predikant een opdracht te verlenen tot het tijdelijk verrichten van het dienstwerk van een predikant. Dit kan alleen in kleine gemeenten (minder dan 300 leden). Het breed moderamen kan ook goedkeuren dat een gemeente met meer dan 300 leden van deze mogelijkheid gebruik maakt. De predikant is geen lid van de kerkenraad, maar kan wel als adviseur deelnemen aan de vergaderingen.

De predikant die dienstwerk waarneemt wordt beloond wordt conform de traktementsregeling die voor de predikant voor gewone werkzaamheden van toepassing is. De predikant kan met de gemeente afspraken maken rondom doorbetaling bij ziekte, maar heeft verder geen aanspraak op sociale voorzieningen (inkomen bij onvrijwillige werkloosheid en duurzame arbeidsongeschiktheid) en pensioenopbouw.

Om over te gaan tot het waarnemen van dienstwerk gelden de volgende voorwaarden:

- a. een gemeente heeft voor een (te verwachten) langere periode geen predikant voor gewone werkzaamheden;
- b. de gemeente heeft minder dan 300 leden of het breed moderamen van de classicale vergadering heeft toestemming aan een grotere gemeente verleend;

⁵ Dit betreft een ander kader dan de bijzondere omstandigheden' zoals bij de kerkelijk werker besproken.

⁶ P. van den Heuvel (red.), *Toelichting op de kerkorde van de protestantse kerk in Nederland*, Zoetermeer: Uitgeverij Boekencentrum 2013, p. 152.

- c. de gemeente heeft instemming van het breed moderamen van de classicale vergadering om een emeritus predikant of een beroepbaar predikant tot waarneming van het dienstwerk te roepen;
- d. de duur van de opdracht is minimaal twee jaren en maximaal vier jaren;
- e. de opdracht mag niet meer dan 33% van de 40-urige werkweek omvatten.

2.4 Detachering

Predikanten van de kerk kunnen overeenkomstig ord. 3-24-3 voor maximaal 4 jaren worden gedetacheerd vanuit een gemeente waarin zij beroepen zijn. De predikant is geen lid van de kerkenraad, maar kan wel als adviseur deelnemen aan de vergaderingen.

De rechtspositie van de predikant blijft in dat geval bij de gemeente waarin hij beroepen is en bevat recht op sociale voorzieningen en pensioenopbouw, ook voor het deel van de werktijd, waarvoor de predikant gedetacheerd wordt.

Om over te gaan tot detachering gelden de volgende voorwaarden:

- a. de betrokken kerkenraden en predikant moeten allen akkoord zijn over de detachering en het betreffende werktijdpercentage;
- b. er mag maximaal voor 4 jaar worden gedetacheerd;
- c. de opdracht mag niet meer dan 33% van de 40-urige werkweek omvatten.

2.5 Hulpdiensten

Proponenten en predikanten van de kerk kunnen overeenkomstig ord. 3-24-2, ord. 3-28-2 en ord. 13-18-9 in een gemeente hulpdiensten verrichten. De predikant die hulpdiensten verleent is geen lid van de kerkenraad, maar kan wel als adviseur deelnemen aan de vergaderingen. Hulpdiensten kunnen zowel structureel, als incidenteel van aard zijn. Kerkordelijk is geen concrete regeling voorzien om te beoordelen wanneer een opdracht tot het verlenen van hulpdiensten structureel of incidenteel is.

De opdracht tot het verlenen van hulpdiensten valt onder de rechtspositieregeling van de generale regeling rechtspositie predikanten. Het verlenen van incidentele hulpdiensten wordt beloond op basis van een lijst met voorgeschreven tarieven voor divers dienstwerk van predikanten, zoals een preekbeurt, een uur catechese of een uur pastoraal werk. De tarieven zijn vastgesteld op de mediaan van het traktementsgebouw. De predikant kan met de gemeente afspraken maken rondom doorbetaling bij ziekte. De predikant heeft geen aanspraak op sociale voorzieningen en pensioenopbouw. Een opdracht tot het verlenen van structurele hulpdiensten wordt beloond conform de traktementsregeling die voor de predikant voor gewone werkzaamheden van toepassing is. De predikant kan met de gemeente afspraken maken rondom doorbetaling bij ziekte, maar heeft verder geen aanspraak op sociale voorzieningen en pensioenopbouw.

Om over te gaan tot hulpdiensten gelden de volgende voorwaarden:

- a. de maximale duur van de opdracht tot het verlenen van hulpdiensten is 4 jaren;
- b. de opdracht tot het verlenen van hulpdiensten mag niet meer dan 33% van de 40-urige werkweek omvatten, tenzij er sprake is afwezigheid van een predikant in de gemeente waarin hulpdiensten worden gedaan. Bij afwezigheid van een predikant moet gedacht worden aan ziekte, zwangerschapsverlof, vrijstelling van werkzaamheden en ook aan een vacature.

2.6 Poolpredikanten

Naast bovengenoemde mogelijkheden op grond van ord. 3-16 zijn in gemeenten zogenaamde poolpredikanten in tijdelijke dienst werkzaam. Poolpredikanten zijn proponenten die als predikant in algemene dienst (ord. 3-22) worden beroepen door de generale synode en door de Dienstenorganisatie worden gedetacheerd naar een gemeente om daar het werk van een predikant voor gewone werkzaamheden te verrichten.

Deze constructie is in 2013 in het leven geroepen om twee redenen. In de eerste plaats kwam de constructie de proponenten tegemoet, die een afstand ervaren tot de arbeidsmarkt. Deze afstand wordt veroorzaakt door de werking van de omslagregeling predikantstraktementen, waardoor beginnende predikanten even duur zijn als ervaren predikanten. Door de pool worden proponenten aantrekkelijk voor een gemeente, omdat zij tijdelijk kunnen worden aangesteld en omdat zij goedkoper zijn. In de tweede plaats kwam de constructie gemeenten tegemoet die geen predikant voor onbepaalde tijd kunnen beroepen.

Een predikant in algemene dienst verricht werkzaamheden die naar het oordeel van de desbetreffende ambtelijke vergadering in rechtstreeks verband staan met de vervulling van het ambt van predikant en die uitgaan van die desbetreffende ambtelijke vergadering (classis, lutherse gemeenten samen of kerk in haar geheel). Bij poolpredikanten geschiedt de beroeping door de generale synode (de kerk in haar geheel) en de aanstelling door de Dienstenorganisatie. Conform ord. 3-29 vallen deze predikanten onder de generale regeling rechtspositie medewerkers en krijgen zij een arbeidscontract voor bepaalde tijd via de dienstenorganisatie, die de poolpredikant vervolgens detacheert naar de gemeente. De dienstenorganisatie neemt de werkgeversrol voor haar rekening en zorgt voor de administratieve afhandeling en processen. In de gemeente is de predikant in algemene dienst geen lid van de kerkenraad, maar kan wel als adviseur deelnemen aan de vergaderingen. De poolpredikant heeft een werkweek van 36 uur en heeft geen recht op een dienstwoning in de gemeente. Voor werkkosten is een aparte regeling. Na afloop van het tijdelijke contract heeft de predikant recht op een WW-uitkering. De gemeente hoeft geen wachtgeld te betalen. Het tijdelijk dienstverband kan zonder toestemming van de classis worden aangegaan. De mobiliteitspool hanteert enkele beleidsmatige kaders ten aanzien van het gebruik van deze constructie: het classicaal college voor de behandeling van beheerszaken dient een solvabiliteitsverklaring voor de duur en het aantal uren van de inzet van de poolpredikant af te geven, de werktijd moet minimaal 16 uur zijn voor ten minste een duur van 3 jaar (maximaal 5 jaar).

2.7 De kerkelijk werker

In gemeenten die in bijzondere omstandigheden verkeren, kunnen ook kerkelijk werkers de werkzaamheden als van een predikant voor gewone werkzaamheden uitvoeren. In die gevallen heeft de kerkelijk werker preek- en sacramentsbevoegdheid verkregen. De bijzondere omstandigheden van een (wijk)gemeente worden in de generale regeling kerkelijk werkers nader uitgewerkt. Het gaat om een (wijk)gemeente die:

- niet genoeg financiële middelen heeft om een predikant voor ten minste een derde van de volledige werktijd te beroepen,
- geen samenwerking met een andere (wijk)gemeente kan realiseren waardoor alsnog een predikant voor een derde van de werktijd kan worden beroepen en
- wel een kerkelijk werker voor ten minste 36 maanden ten minste een derde van de volledige werktijd (36 uur per week) kan aanstellen.

Naast deze bijzondere omstandigheden, kan in een gemeente of classis waar niet op een andere manier in voldoende mate kan worden voorzien in het voorgaan in kerkdiensten een kerkelijk werker (na aanvullende scholing) een preekconsent verkrijgen.

De kerkelijk werker heeft een rechtspositie op grond van de generale regeling rechtspositie kerkelijke medewerkers. Buiten de opdracht van dit rapport om wordt momenteel onderzocht hoe kerkelijk werkers aan wie de bevoegdheid tot bediening van Woord en sacramenten wordt verleend, beloond moeten worden.

Hoofdstuk 3. Probleemstelling

3.1 Onoverzichtelijkheid

In hoofdstuk 2 zijn de vele en diverse mogelijkheden opgesomd, die een gemeente heeft om een predikant tijdelijk aan zich te verbinden. Iedere mogelijkheid kent zijn eigen set van beperkingen en voorschriften. In de praktijk blijkt dat gemeenten en predikanten in de veelheid van de mogelijkheden moeilijk de weg kunnen vinden.

3.2 De huidige rechtsposities belemmeren tijdelijke verbintenissen

Gemeenten kunnen predikanten een opdracht geven hulpdiensten te verrichten. Voor predikanten die nog niet de AOW-leeftijd hebben bereikt, biedt deze tijdelijke aanstelling echter geen aantrekkelijke rechtspositie vanwege het ontbreken van sociale voorzieningen en pensioenopbouw. Dit werkt belemmerend voor de mobiliteit.

Gemeenten die gebruik willen maken van een predikant die tijdelijke dienst voor de gewone werkzaamheden kunnen zich belemmerd weten door de voorafgaande toetsing door de classis en door de kosten van de wachtgeldregeling.

3.3 Predikanten worden ongelijk behandeld

Bij de verschillende mogelijkheden van een tijdelijke verbintenis verrichten predikanten in grote lijnen het dienstwerk van de predikant, zoals beschreven in ordinantie 3-9. Waar ze in grote lijnen hetzelfde werk doen, worden ze echter verschillend behandeld op met name de volgende punten.

- a. Er is verschil in werktijd. Een fulltime poolpredikant heeft een werktijd van 36 uren per week. In de andere gevallen is de predikant gehouden 40 uren per week te werken.
- b. Er is verschil in beloning tussen de poolpredikant, die wordt beloond volgens de salarisschalen van de kerkelijke medewerkers en de overige predikanten die worden beloond volgens de ene schaal van het predikantstraktement. Poolpredikanten zonder werkervaring starten met een lager salaris, maar groeien door de jaren heen sneller, waardoor ze na een paar jaar hoger beloond worden. Deze hogere beloning leidt ertoe dat ze bij een beroep als predikant voor gewone werkzaamheden een hogere inschaling krijgen dan de proponent die direct als predikant voor gewone werkzaamheden was begonnen. Het beloningsbeleid van een poolpredikant is verder zodanig dat de top van de beloning lager ligt dan de top van een predikant voor gewone werkzaamheden.
- c. Er is verschil als het gaat om het recht op en de plicht tot het bewonen van een ambtswoning. Een predikant voor gewone werkzaamheden met een tijdelijke dienst heeft dit recht en deze plicht wel, bij een poolpredikant en hulpdiensten bestaan dit recht en deze plicht niet. Het genot van een ambtswoning betekent voor een predikant in de regel betrekkelijk lage woonlasten.
- d. Er is verschil als het gaat om de opbouw van ouderdomspensioen en nabestaandenpensioen. Bij hulpdiensten en het verrichten van dienstwerk is er geen sprake van pensioenopbouw, bij de andere mogelijkheden wel.
- e. Er is verschil als het gaat om doorbetaling bij ziekte. Bij predikant voor gewone werkzaamheden in tijdelijke dienst en een poolpredikant wordt maximaal 2 jaar doorbetaald, bij de andere mogelijkheden wordt zolang doorbetaald als tevoren was afgesproken (dit kan 0 dagen zijn).
- f. Er is verschil als het gaat om verzekering van inkomen bij duurzame arbeidsongeschiktheid. Bij de poolpredikant geldt de WIA en de aanvullende verzekering van PFZW, bij de predikant voor gewone werkzaamheden in tijdelijke dienst en bij detachering geldt de verzekering bij Aegon, bij hulpdiensten en het verrichten van dienstwerk is er geen verzekering.

Naast het feit dat de ongelijke behandeling onrechtvaardig aanvoelt bij degenen die minder goed behandeld worden, heeft het ook effecten op de mobiliteit. De beperkte rechtspositie bij hulpdiensten en het verrichten van het dienstwerk is bijvoorbeeld vooral interessant voor emeriti die al inkomenszekerheid hebben door de AOW en het ouderdomspensioen. Hierdoor aanvaarden vooral emeriti opdrachten tot het verrichten van hulpdiensten. Gevolg hiervan is dat de (mobiliteits)kansen op de arbeidsmarkt voor proponenten en beroepbare predikanten worden beperkt.

3.4 Gemeenten worden ongelijk behandeld

Bij de verschillende mogelijkheden voor een tijdelijke verbintenis van een predikant worden ook gemeenten ongelijk behandeld. Dat is het geval op de volgende punten.

- a. Bij een poolpredikant kan de gemeente 36 uren per week arbeid verwachten, in de andere gevallen 40 uren per week.
- b. Bij de predikant voor gewone werkzaamheden in tijdelijke dienst bestaat de plicht om een ambtswoning aan te bieden, in de andere gevallen bestaat deze plicht niet.
- c. Voor het beroepen van een predikant voor gewone werkzaamheden in tijdelijke dienst is de gemeente formeel verplicht om tevoren toestemming te vragen aan het breed moderamen van de classicale vergadering. Waar vaste verbintenissen tussen predikant en gemeente het uitgangspunt van kerkelijk beleid zijn, moet het breed moderamen toetsen of de omstandigheden dermate bijzonder zijn dat die een tijdelijke dienst rechtvaardigen. Bij het aanstellen van een poolpredikant bestaat deze toets niet.
- d. Voor het beroepen van een predikant voor gewone werkzaamheden in tijdelijke dienst is een solvabiliteitsverklaring van het classicale college voor de behandeling van beheerszaken vereist. Bij het aanstellen van een poolpredikant bestaat deze verplichting formeel niet. In de praktijk vraagt de Dienstenorganisatie deze verklaring wel.
- e. Waar in alle gevallen de predikant het dienstwerk van de predikant verricht, varieert de prijs die een gemeente bij de diverse mogelijkheden betaalt. Op fulltime basis zijn de prijsverschillen als volgt (exclusief reiskostenvergoeding):
 - i. predikant voor gewone werkzaamheden in tijdelijke dienst en detachering: € 84.000 per jaar (voor een 40-urige werkweek)
 - ii. hulpdiensten en verrichten dienstwerk: tussen € 43.000 en € 71.000 per jaar, afhankelijk van het aantal periodieke verhogingen van de betrokken proponent of predikant (voor een 40-urige werkweek)
 - iii. poolpredikant: € 72.000 (voor een 36-urige werkweek).

3.5 De kerkordelijke positie van de predikant in algemene dienst

De kerkorde onderscheidt de dienstdoende predikanten in drie groepen:

- a. predikanten voor gewone werkzaamheden, werkzaam in de gemeente met de rechtspositie onder kerkelijke recht volgens de generale regeling rechtspositie predikanten
- b. predikanten in algemene dienst, werkzaam ten behoeve van een classis, de lutherse gemeenten tezamen of de kerk met een rechtspositie onder het civiele arbeidsrecht volgens de generale regeling rechtspositie medewerkers
- c. predikanten met een bijzondere opdracht, werkzaam voor een rechtspersoon buiten de kerk (b.v. gezondheidszorg, defensie, justitie) doorgaans met een rechtspositie onder het civiele arbeidsrecht volgens de CAO van de betreffende werkgever.

Een poolpredikant verricht werkzaamheden die uitgaan van een gemeente. Dit is niet te rijmen met het bepaalde in ordinantie 3-22, waar staat dat een predikant in algemene dienst werkzaamheden verricht die uitgaan van een classis, de lutherse gemeenten tezamen of de kerk.

De kerkelijke rechtspositie van de predikant voor gewone werkzaamheden bestaat dankzij de scheiding van kerk en staat en de inrichtingsvrijheid die kerkgenootschappen hebben op grond van artikel 2:2 BW. De overwegende voordelen van deze kerkeigen rechtspositie ten opzichte van het civiele arbeidsrecht zijn uiteengezet door een werkgroep, die daarover in 2015 in opdracht van het moderamen aan de kleine synode rapporteerde.

Bij een poolpredikant wordt het civiele arbeidsrecht toegepast, terwijl die hetzelfde werk doet als een predikant voor gewone werkzaamheden. De vraag is in hoeverre de kerk daarmee zelf de kerkelijke rechtspositie van de predikant voor gewone werkzaamheden uitholt.

Hoofdstuk 4. Oplossingen

Ter oplossing van de hierboven opgesomde problemen wordt onderstaand een samenhangende set van voorstellen tot oplossing ervan gedaan. In paragraaf 4.1 worden de voorstellen in het kort opgesomd. In de paragrafen daarna wordt uiteengezet hoe de huidige praktijk door de voorstellen verandert.

4.1 Overzicht van voorgestelde oplossingen

De hierboven geformuleerde probleemstellingen kunnen worden weggenomen door een aantal keuzes te maken ten aanzien van de diverse tijdelijke aanstellingen die de kerkorde en het synodale beleid nu mogelijk maken.

Voorgesteld wordt:

- a. te komen tot een duidelijk onderscheid tussen incidentele en structurele hulpdiensten;
- b. te kiezen voor één arbeidsrechtelijk regime voor alle (niet incidentele) tijdelijke aanstellingen waardoor eenvoud ontstaat en ongelijke behandeling tussen predikanten en tussen gemeenten zoveel mogelijk wordt weggenomen;
- c. om bij alle (niet incidentele) tijdelijke aanstellingen sociale voorzieningen en pensioenopbouw te bieden waardoor een tijdelijke aanstelling voor predikanten aantrekkelijker wordt;
- d. om de wachtgeldverplichting na een tijdelijke dienst te vervangen door een opslag van 10% op het traktement waardoor de predikant kan sparen voor de voorziening in het levensonderhoud na afloop van de tijdelijke dienst. Deze voorziening is voor emeriti niet nodig, voor hen geldt de opslag niet;
- e. om geen beperkingen meer te stellen aan de werktijd bij een (niet incidentele) tijdelijke dienst waardoor predikanten en gemeenten meer vrijheid krijgen op de arbeidsmarkt;
- f. om bij aanstellingen van langer dan twee jaar voorafgaande toestemming van het breed moderamen van de classicale vergadering voor te schrijven waardoor er een toetsing ter voorkoming van misbruik plaats heeft;
- g. te kiezen voor de invoering van een ketenbepaling waardoor voor alle tijdelijke aanstellingen (ook korter dan twee jaar) een waarborg tegen misbruik is in de vorm van opeenvolgende tijdelijke aanstellingen;
- h. om alle tijdelijke aanstellingen (met uitzondering van de incidentele hulpdiensten) via de centrale kas predikantstraktementen te financieren waardoor alle tijdelijke aanstellingen voor een gemeente even duur worden;
- i. een opslag op de bezettingsbijdrage bij een tijdelijke dienst waardoor de opslag op het traktement kan worden gefinancierd;
- j. de functie van ambulante predikant in te voeren waardoor een beperkt aantal predikanten als predikant in algemene dienst bij de dienstenorganisatie kan worden aangesteld om tijdelijk werk in gemeenten te verrichten;
- k. om de afstand van beginnende predikanten tot de arbeidsmarkt te beperken door het voor gemeenten mogelijk te maken een proponent -met een korting op de bezettingsbijdrage- voor minstens 40% werktijd en minstens drie en maximaal vijf jaar te beroepen zonder dat daarvoor toestemming van de classis nodig is;
- l. de positie van de kerkelijk werker die in bijzonder omstandigheden de bevoegdheid tot bediening van Woord en sacramenten krijgt, te handhaven met een passend beloningsadvies.

Door bovenstaande keuzes wordt het huidige stelsel van tijdelijke aanstellingen vervangen door een nieuw eenvoudiger stelsel, waarin meer sprake is van gelijke behandeling. Hieronder wordt vanuit het huidige stelsel beschreven wat het nieuwe stelsel inhoudt. In [bijlage 2](#) vindt u een schematisch overzicht van de veranderingen.

4.2 Incidentele hulpdiensten

Vanwege het praktische belang in het werkveld blijven de incidentele hulpdiensten bestaan. Hierbij moet worden gedacht aan voorgaan in erediensten en trouwdiensten en bij uitvaarten en daarnaast aan invalwerk bij catechese en pastoraat. Deze werkzaamheden worden aan de predikant beloond volgens tarieven die door het Georganiseerd overleg predikanten worden gesteld.

Om duidelijkheid te scheppen wanneer sprake is van incidentele hulpdiensten en wanneer van werkzaamheden in tijdelijke dienst wordt voorgesteld om incidentele hulpdiensten te definiëren als werkzaamheden ten behoeve van een gemeente waaraan de predikant niet als zodanig verbonden is, in de vorm van:

- het voorgaan in erediensten en trouwdiensten en bij uitvaarten, waarbij geen beperkingen worden gesteld en
- overige werkzaamheden, waarbij de totale opdracht niet meer dan 40 uren arbeid betreft en de opdracht niet verlengd of herhaald wordt.

De beloning van incidentele hulpdiensten blijft geschieden volgens tarieven die daarvoor door het georganiseerd overleg predikanten worden gesteld. Het gaat om opdrachten, waarbij vanwege de geringe omvang ervan geen sprake is van sociale voorzieningen en pensioenopbouw.

Als omstandigheden ertoe leiden dat de opdracht verlengd zou moeten worden, dan moet de predikant worden aangesteld voor een tijdelijke dienst, korter of langer dan twee jaar.

4.3 Detachering

Bij detachering wordt een predikant uit de ene gemeente tijdelijk voor maximaal 4 jaar ingezet bij een andere gemeente. De predikant houdt de rechtspositie zoals hij/zij deze heeft waarbij het mogelijk is dat zijn/haar werktijd tijdelijk wordt verhoogd. Deze samenwerking tussen gemeenten legt de verantwoordelijkheid bij de gemeenten en is administratief eenvoudig (de gemeenten sluiten samen een contract voor de detachering). De huidige regelgeving rondom detachering is een vorm van hulpdiensten waarvoor een maximum geldt van 33% van de volledige werktijd en een maximumduur van vier jaar. Wij stellen voor om deze beperkingen te schrappen door detachering als eigenstandige mogelijkheid in de kerkorde te bieden.

4.4 Van structurele hulpdiensten, tijdelijke dienst van vier jaar of langer, de waarneming van dienstwerk en de poolpredikant naar een nieuwe tijdelijke dienst

Momenteel bestaan meerdere regimes voor het aanstellen van een predikant voor tijdelijke werkzaamheden, namelijk:

- de structurele hulpdiensten, voor zover deze langer dan twee jaar duren (ord. 3-28-2, ord. 13-18-9)
- de tijdelijke dienst met een minimale termijn van vier jaar (ord. 3-18)
- de waarneming van het dienstwerk (ord.3-28-3) en
- de aanstelling van de poolpredikanten (ord. 3-22).

Voorgesteld wordt te komen tot één nieuw rechtspositioneel regime, zodat duidelijkheid en gelijke behandeling wordt bewerkstelligd voor predikanten en gemeenten. Het nieuwe regime heeft de volgende kenmerken.

- a. De beloning geschiedt overeenkomstig de reguliere predikantstraktementstabellen, waardoor het inkomen bij tijdelijke aanstellingen gelijk is aan het inkomen bij een vaste aanstelling.

- b. Bij ziekte wordt het traktement doorbetaald overeenkomstig de regels voor predikanten met een vaste aanstelling, maar vanzelfsprekend nooit langer dan tot het einde van de tijdelijke dienst.
- c. Er is sprake van pensioenopbouw en verzekering van inkomen bij arbeidsongeschiktheid op dezelfde wijze als bij predikanten met een beroep voor onbepaalde tijd. Ten opzichte van de huidige regeling voor hulpdiensten, waarbij deze voorzieningen er niet zijn, wordt het aanvaarden van een opdracht tot tijdelijke werkzaamheden voor een predikant aantrekkelijker. Voor emeriti die tijdelijke werkzaamheden verrichten, is er vanzelfsprekend geen pensioenopbouw en verzekering van inkomen bij arbeidsongeschiktheid, omdat zij via het pensioen al verzekerd zijn van inkomen. Ook predikanten met een beroep voor onbepaalde tijd die doorwerken na de AOW-leeftijd hebben geen pensioenopbouw meer en ook geen verzekering van inkomen bij arbeidsongeschiktheid.
- d. Er is geen recht op wachtgeld na afloop van de tijdelijke dienst, maar de predikant krijgt een pensioengevende toeslag van 10% op het traktement om zo te kunnen sparen voor het levensonderhoud na afloop van de tijdelijke dienst. Deze toeslag geldt niet voor emeriti, omdat zij via het pensioen al een voorziening in het inkomen hebben, als de tijdelijke dienst afloopt. In [bijlage 3](#) wordt nader toegelicht waarom gekozen is voor een toeslag van 10% en niet voor een ander percentage.
- e. Er zijn in de regel geen beperkingen met betrekking tot het deeltijdpercentage, waardoor de mogelijkheden voor gemeenten en predikanten op de arbeidsmarkt toenemen.
- f. Er zijn in de regel geen beperkingen met betrekking tot de duur van de aanstelling, waardoor de mogelijkheden voor gemeenten en predikanten op de arbeidsmarkt toenemen.
- g. De predikant is niet verplicht binnen de gemeentegrens te komen wonen en de gemeente is niet verplicht een ambtswoning aan te bieden.
- h. Om te voorkomen dat gemeenten misbruik maken van de tijdelijke dienst door deze te gebruiken voor structurele werkzaamheden wordt bepaald dat een tijdelijke dienst voor dezelfde werkzaamheden niet mag worden verlengd, niet door dezelfde predikant en niet door een andere predikant. Dispensatie van deze bepaling kan door het breed moderamen van de classicale vergadering worden verleend ter afronding van de werkzaamheden voor maximaal een verlenging van zes maanden.
- i. De uitkering van het traktement geschiedt via de centrale kas predikantstraktementen, waardoor het mogelijk wordt gemaakt dat een tijdelijke predikant voor elke gemeente even duur is. Beloning via de centrale kas is ook nodig i.v.m. de pensioenopbouw en de verzekering van inkomen bij arbeidsongeschiktheid.
- j. Waar de betaling via de centrale kas predikantstraktementen loopt en de predikant (voor zover geen emeritus) 10% toeslag op het traktement ontvangt, moet de gemeente aan de centrale kas predikantstraktementen de bezettingsbijdrage betalen met daarop een opslag in verband met de tijdelijke dienst. Deze opslag is nodig om de toeslagen te kunnen financieren van de predikanten met een tijdelijke dienst. Omdat de emeriti geen toeslag krijgen, zal de opslag op de bezettingsbijdrage minder dan 10% kunnen zijn. Op de arbeidsmarkt zijn extra kosten voor een tijdelijk dienstverband niet ongebruikelijk (denk aan uitzendkrachten of interim-krachten). Een percentage van 10% is niet zo hoog dat daardoor voor een gemeente de tijdelijke dienst onbetaalbaar zou worden. De opslag op de bezettingsbijdrage is in zekere zin ook een drempel tegen misbruik van de tijdelijke aanstelling.

Binnen het ene nieuwe regime voor de tijdelijke dienst wordt onderscheid gemaakt tussen aanstelling korter dan twee jaar, aanstellingen van twee jaar of langer en de tijdelijke dienst voor proponenten. In onderstaande paragrafen worden de verschillen toegelicht.

Aanstelling in tijdelijke dienst die korter dan twee jaar duurt

Om te voorzien in de behoefte om een predikant zonder te veel administratieve last te kunnen aanstellen voor een korte termijn wordt de tijdelijke dienst korter dan twee jaar geïntroduceerd. De termijn van twee jaar is gebaseerd op de maximale tijd die doorgaans gepaard gaat met vervanging in periode van ziekte, zwangerschap, vrijstelling van werkzaamheden en vacature of met werkzaamheden voor een kortdurend project.

Bij een tijdelijke dienst korter dan 2 jaar wordt de predikant in de gemeente niet bevestigd in het ambt van predikant en is hij/zij dus ook geen lid van de kerkenraad. Desgewenst kan worden afgesproken dat de betrokkene de vergaderingen van de kerkenraad als adviseur bijwoont. Omdat er geen sprake is van een beroep, komen emeriti in aanmerking voor een aanstelling korter dan twee jaar. Zoals proponenten in de huidige regeling bevoegd zijn om hulpdiensten te verrichten, zo zijn ze onder de nieuwe regeling bevoegd als proponent een aanstelling van korter dan twee jaar te aanvaarden.

De tijdelijke dienst korter dan twee jaar is mogelijk zonder toestemming van het breed moderamen van de classicale vergadering en zonder solvabiliteitsverklaring van het classicaal college voor de behandeling van beheerszaken.

Aanstelling in tijdelijke dienst die twee jaar of langer duurt

De predikant in tijdelijke dienst voor twee jaar of langer wordt beroepen conform de gewone beroepingsprocedure en heeft zitting in de kerkenraad. Omdat het hier gaat om een beroep als predikant voor gewone werkzaamheden, komen emeriti er niet voor in aanmerking. Na het emeritaat is een predikant immers niet meer beroepbaar.

De tijdelijke dienst langer dan twee jaar kan alleen worden aangegaan met toestemming van het breed moderamen van de classicale vergadering en met een solvabiliteitsverklaring van het classicaal college voor de behandeling van beheerszaken. Het breed moderamen dient te toetsen of de tijdelijke dienst voor twee jaar of langer geen structurele werkzaamheden betreft en of de tijdelijke dienst voor twee jaar of langer niet (onevenredig) in de weg staat aan een (eventueel toekomstige) vervulling van het predikantschap voor gewone werkzaamheden voor onbepaalde tijd in die gemeente.

Aanstelling van een proponent in tijdelijke dienst

In het kader van de nieuwe tijdelijke dienst wordt voorgesteld een speciale voorziening te treffen voor proponenten met het doel hun afstand tot de arbeidsmarkt te verkleinen en gemeenten te stimuleren een proponent te beroepen. De afstand tot de arbeidsmarkt bestaat doordat proponenten door de werking van de omslagregeling predikantstraktementen voor een gemeente even duur zijn als een ervaren predikant. Momenteel wordt via de Mobiliteitspool de afstand van proponenten tot de arbeidsmarkt verkleind doordat gemeenten via de Mobiliteitspool op tijdelijke basis een beginnend predikant kunnen aantrekken:

- zonder voorafgaande toestemming van het breed moderamen van de classicale vergadering
- tegen een prijs die lager ligt dan een predikant voor gewone werkzaamheden.

Het is mogelijk dezelfde voordelen te realiseren bij een tijdelijke dienst via de centrale kas predikantstraktementen. Daarbij is er geen rechtsongelijkheid meer tussen proponenten en gewone predikanten, omdat beiden worden beloond op grond van de generale regeling rechtspositie predikanten. De voordelen kunnen worden gerealiseerd door te regelen dat:

- voor de tijdelijke aanstelling van een proponent geen voorafgaande toestemming nodig is van het breed moderamen van de classicale vergadering; alleen al het feit dat de gemeente een proponent de kans geeft werkervaring op te doen, is voldoende grond voor de tijdelijke aanstelling van een proponent;
- aan de gemeente een 'proponenten-korting' wordt gegeven op de bezettingsbijdrage. Dit is het voordeel voor een gemeente die een proponent de kans geeft om werkervaring op te doen. De kosten van deze korting wordt door alle gemeenten samen gedragen, doordat de bezettingsbijdrage voor alle gemeenten met een betrekkelijk gering bedrag moet worden verhoogd.

Om het voor de proponent mogelijk te maken voldoende werkervaring op te doen wordt voorgesteld te regelen dat de verbintenis minstens drie jaren duurt en minstens 40% van de volledige werktijd omvat. Hierdoor kan de proponent voldoen aan de verplichting om het mentoraat en de primaire nascholing te doorlopen. In lijn met de huidige aanstellingen bij de Mobiliteitspool wordt voorgesteld de duur van de tijdelijke aanstelling van een proponent te maximeren op vijf jaren.

De aanstelling van een proponent in tijdelijke dienst is een variant binnen de aanstellingen in tijdelijke dienst. Een proponent kan als proponent ook werkzaamheden verrichten in de variant tijdelijke dienst die korter is dan twee jaar. In de regeling zal moeten worden opgenomen dat een proponent echter niet beroepen kan worden in de variant tijdelijke dienst van twee jaar of langer omdat nu juist daar de variant 'proponent in tijdelijke dienst' voor is toegesneden en bedoeld.

4.6 De ambulante predikant

Naar aanleiding van de nota 'Naar een cultuur van mobiliteit' heeft de synode de Dienstenorganisatie verzocht een onderzoek in te stellen naar 'de ambulante predikant'. Een ambulante predikant is een predikant die een vaste aanstelling bij de Mobiliteitspool van de Dienstenorganisatie krijgt en voor perioden van maximaal twee jaar gedetacheerd wordt naar een gemeente voor vervanging bij ziekte, zwangerschap, vrijstelling van werkzaamheden en voor overbrugging in vacaturetijd. Voor de betreffende predikant is het voordeel van deze positie, dat hij/zij inkomenszekerheid heeft, ook al verricht hij/zij steeds tijdelijke werkzaamheden. Voor de gemeente is het voordeel dat zij kan aankloppen bij de Dienstenorganisatie voor een tijdelijke invalkracht, zonder zelf verder op zoek te hoeven naar een beschikbare kandidaat in de omgeving. Verder is het gemakkelijk voor de gemeente dat de Dienstenorganisatie de rechtspositie van de predikant regelt.

Voorgesteld wordt de ambulante predikant te beroepen als predikant in algemene dienst met dus de rechtspositie van een kerkelijk medewerker. Omdat de synode het als haar taak ziet gemeenten te ontzorgen bij het vinden en aanstellen van een predikant voor invalwerkzaamheden wordt een dergelijke aanstelling niet strijdig geacht met het bepaalde in ordinantie 3-22. De predikant maakt geen onderdeel uit van de kerkenraad, tenzij als adviseur.

Voor de detachering van een ambulante predikant brengt de Dienstenorganisatie een tarief in rekening bij de gemeente. Dit tarief moet zodanig worden vastgesteld dat daaruit de kosten kunnen worden gedekt van:

- de salarissen en de werkgeverslasten van alle ambulante predikanten samen, ook van de predikanten die tijdelijk niet gedetacheerd zijn (bankzitters);
- de bemiddeling door de intercedenten van de Mobiliteitspool
- de salarisadministratie en de financiële administratie door de Dienstenorganisatie.

De ambulante predikant is een aanvullende voorziening naast de mogelijkheden die de gemeente heeft om

- een predikant in tijdelijke dienst aan zich te verbinden (al dan niet korter dan 2 jaar)

- een interim-predikant⁷ bij de Mobiliteitspool in te lenen.

4.7 De kerkelijk werker

Vooropgesteld dient te worden dat een kerkelijk werker een eigen ambtelijke positie heeft en geen goedkope dominee is.⁸ Het is niet vanzelfsprekend dat een kerkelijk werker predikantswerkzaamheden uitvoert: het verkrijgen van preekconsent of het verkrijgen van preek- en sacramentsbevoegdheid betreft een tijdelijke, bijzondere bevoegdheid in specifieke gevallen. De kerkelijk werker en de predikant hebben van elkaar te onderscheiden opleidingen gevolgd en dragen beide op eigen wijze en met eigen vaardigheden bij aan de kerk. De werking van de arbeidsmarkt voor kerkelijk werkers en predikanten is toegesneden op de respectievelijke (ambtelijke) posities: een predikant is (doorgaans) werkzaam op basis van een eigen kerkelijke positie (op basis van de generale regeling rechtspositie predikanten) die ruimte biedt voor de plaats van de predikant in de gemeente, de vrijheid van het ambt van predikant en het beroepingswerk, terwijl de kerkelijk werker als werknemer wordt aangesteld op basis van het civiele arbeidsrecht (op basis van de Generale Regeling Rechtspositie Medewerkers). Binnen het arbeidsrecht heeft de kerkelijk werker de ruimte om tijdelijk, flexibel, voor een project of juist in vaste dienst te komen.

Daar waar een kerkelijk werker in een gemeente in bijzondere omstandigheden het werk als dat van een predikant voor gewone werkzaamheden uitvoert, kan het verschil in aanstelling en arbeidsvoorwaardelijke regeling tussen kerkelijk werkers en predikanten vragen oproepen rondom gelijke behandeling, met name ten aanzien van beloning en vergoeding van onkosten. Gezien de eigen posities die de kerkelijk werkers en predikanten binnen de kerk hebben, de verschillen in opleiding en het verschil in werking van de arbeidsmarkt is het beleidsmatig ongewenst die kerkelijk werkers die het werk als dat van een predikant voor gewone werkzaamheden uitvoeren binnen de eigen kerkelijke rechtspositie van predikanten voor gewone werkzaamheden te laten vallen. Niet alleen zou dit ongewenste uitvoeringsproblematiek en arbeidsvoorwaardelijke consequenties hebben (bijvoorbeeld ten aanzien van de werking van de sociale zekerheid en de opbouw van ww-rechten), het zou tevens de mogelijkheid om een kerkelijk werker in bijzondere omstandigheden deze werkzaamheden te laten verrichten illusoir maken. Immers, een kerkelijk werker kan deze werkzaamheden enkel dan uitvoeren wanneer (o.a.) een gemeente geen predikant meer voor een derde van de werktijd kan beroepen. Als een kerkelijk werker dezelfde aanstelling als die van een predikant zou krijgen, kan een gemeente ook de kerkelijk werker niet aanstellen. De positie van de kerkelijk werker in de kerk en de werking van de arbeidsmarkt zijn er bij gebaat dat de arbeidsvoorwaarden van kerkelijk werkers die het werk als dat van predikanten voor gewone werkzaamheden verrichten, binnen de arbeidsrechtelijke aanstelling en de Generale Regeling Rechtspositie Medewerkers te continueren. Naast dit rapport, wordt onderzoek gedaan naar de functiewaardering naar de kerkelijk werkers (inclusief hen die het werk als dat van predikant voor gewone werkzaamheden verrichten).

⁷ Een interim-predikant begeleidt een gemeente in diverse situaties (zoals werken aan herstel na crisis of rouw in gemeenten, aan opbouwprocessen naar nieuw beleid of b.v. bij het samenvoegen van gemeenten) en is daar specifiek op getraind. Hoewel een interim-predikant wel gewone werkzaamheden (zoals het voorgaan in erediensten) kan uitvoeren, is een interim predikant niet een predikant voor gewone werkzaamheden. De interim-predikant begeleidt gemeenten die nog hun eigen predikant hebben of waar een vacature is (zonder dat de interim-predikant deze vacature vervuld).

⁸ KERK 2025: Waar een Woord is, is een weg, p. 27.

Hoofdstuk 5. Effecten van de voorstellen

De hierboven beschreven voorstellen hebben diverse effecten. De beleidsmatige effecten en implicaties (zoals gelijke behandeling en mobiliteitsbevordering) zijn grotendeels hierboven aan de orde geweest. Hieronder worden de effecten toegesneden op de diverse betrokkenen bij een tijdelijke aanstelling van hen die het werk van een predikant voor gewone werkzaamheden (kunnen) doen:

5.1 Proponenten

Het effect van de voorstellen op proponenten is dat proponenten:

- een normaal beroep voor onbepaalde tijd kunnen blijven ontvangen, zoals dat nu bij een groot deel van de proponenten ook al gebeurt
- niet meer via de Mobiliteitspool naar een gemeente kunnen worden gedetacheerd (uitzonderingen daargelaten)
- voor elk werktijdpercentage een tijdelijke dienst korter dan twee jaar kunnen aanvaarden met de volledige rechtspositie
- een tijdelijke dienst van 3 tot 5 jaar voor minstens 40% werktijd met de rechtspositie als gewoon gemeentepredikant kunnen aanvaarden zonder voorafgaande toestemming door het breed moderamen van de classicale vergadering en met een korting voor de gemeente en met de mogelijkheid voor het volgen van het mentoraat en de primaire nascholing.

5.2 Beroepbare predikanten en dienstdoende predikanten voor gewone werkzaamheden

Het effect van de voorstellen op beroepbare predikanten en dienstdoende predikanten voor gewone werkzaamheden is dat beroepbare predikanten en dienstdoende predikanten voor gewone werkzaamheden:

- gedetacheerd blijven kunnen worden naar een andere gemeente zonder beperking in omvang en duur dienstverband
- een tijdelijke dienst kunnen aanvaarden met de volledige rechtspositie inclusief sociale voorzieningen bij ziekte, arbeidsongeschiktheid, onvrijwillige werkloosheid (10% opslag), ouderdom en overlijden
- een aanstelling als ambulant predikant bij de Dienstenorganisatie kunnen overwegen
- niet meer zijn gebonden aan minimale of maximale werktijden bij een tijdelijke dienst.

5.3 Emeriti

Het effect van de voorstellen op emeriti is dat emeriti:

- voor elk werktijdpercentage tijdelijke werkzaamheden korter dan twee jaar kunnen blijven doen
- niet langer tijdelijke werkzaamheden van twee jaar of langer kunnen aanvaarden

5.4 Gemeenten

Het effect van de voorstellen op gemeenten is dat gemeenten:

- predikanten voor incidentele hulpdiensten kunnen blijven inschakelen
- te maken krijgen met een eenduidig rechtspositioneel regime voor tijdelijke aanstellingen in het kader van de generale regeling rechtspositie predikanten
- predikanten tijdelijk aan zich kunnen verbinden, waarbij de predikant een volledige rechtspositie heeft
- voor elke tijdelijke verbintenis langer dan 2 jaar tevoren toestemming moeten vragen aan het breed moderamen van de classicale vergadering, waar men in de huidige regeling voor hulpdiensten-contracten tot 4 jaar dat niet hoefde
- een prijs voor de tijdelijke dienst betalen die hoger is dan de huidige kosten van een hulpdiensten-contract

- niet meer gebonden zijn aan minimale of maximale werktijd bij een tijdelijke verbintenis
- samen met alle andere gemeenten de prijs moeten betalen voor de 'proponenten-korting'
- de administratie van het traktement bij een tijdelijke dienst (grotendeels) kunnen overlaten aan de Dienstenorganisatie, waar men bij hulpdiensten nu zelf de uitbetaling moet verzorgen
- tegen een gereduceerd tarief een proponent kunnen aanstellen voor minimaal 3 en maximaal 5 jaren voor minstens 40% zonder dat daarvoor tevoren toestemming hoeft te worden gevraagd aan het breed moderamen van de classicale vergadering
- de mogelijkheid krijgen om voor tijdelijke werkzaamheden een ambulante predikant van de Dienstenorganisatie in te huren

5.4 Brede moderamina classicale vergaderingen

Het effect van de voorstellen op brede moderamina classicale vergaderingen is dat brede moderamina classicale vergaderingen:

- toestemmingsbesluiten moeten gaan nemen voor tijdelijke aanstellingen van twee jaren of langer, waar dat in de huidige regeling geldt voor aanstellingen van vier jaar of langer
- toestemmingsbesluiten moeten gaan nemen voor verlenging van tijdelijke aanstellingen

5.5 Beheercommissie centrale kas predikantstraktementen

Het effect van de voorstellen op Beheercommissie centrale kas predikantstraktementen is dat de Beheercommissie centrale kas predikantstraktementen:

- de administratie van alle tijdelijke aanstellingen (langer dan 40 uren) moet gaan uitvoeren, hetgeen naar verwachting een serieuze toename van de workload zal betekenen
- de traktementsregeling moet aanpassen met de 10% toeslag bij tijdelijke aanstellingen
- de omslagregeling aanpassen met de tijdelijkheidstoeslag en de proponentenkorting op de bezettingsbijdrage

Hoofdstuk 6. Verdere stappen

Indien de synode de hierboven aangedragen oplossingen tot uitgangspunt van beleid maakt moeten deze worden geïmplementeerd in de kerkelijke regelgeving. Daarbij zijn niet enkel de ordinantie-artikelen aan verandering onderhevig, maar ook andere regelgeving (zoals de aanpassing van de generale regeling rechtspositie predikanten en de daarbij behorende uitvoeringsbepalingen). Daarnaast zal de beheercommissie centrale kas predikantstraktementen haar begroting moeten aanpassen op de vernieuwde mogelijkheden.

Indien mogelijk zal de synode derhalve in april 2019 van het generale college voor de kerkorde voorstellen in eerste lezing van de te wijzigen ordinantie artikelen ontvangen. Op basis van die voorstellen kan de beheercommissie centrale kas predikantstraktementen haar begroting voor 2020 aanpassen. In november kan de synode de wijzigingsvoorstellen van de ordinantie artikelen dan in tweede lezing behandelen. De kleine synode kan vervolgens de te wijzigen regelingen in de generale regelingen behandelen. Op 1 januari 2020 kunnen de nieuwe voorstellen dan van kracht worden.

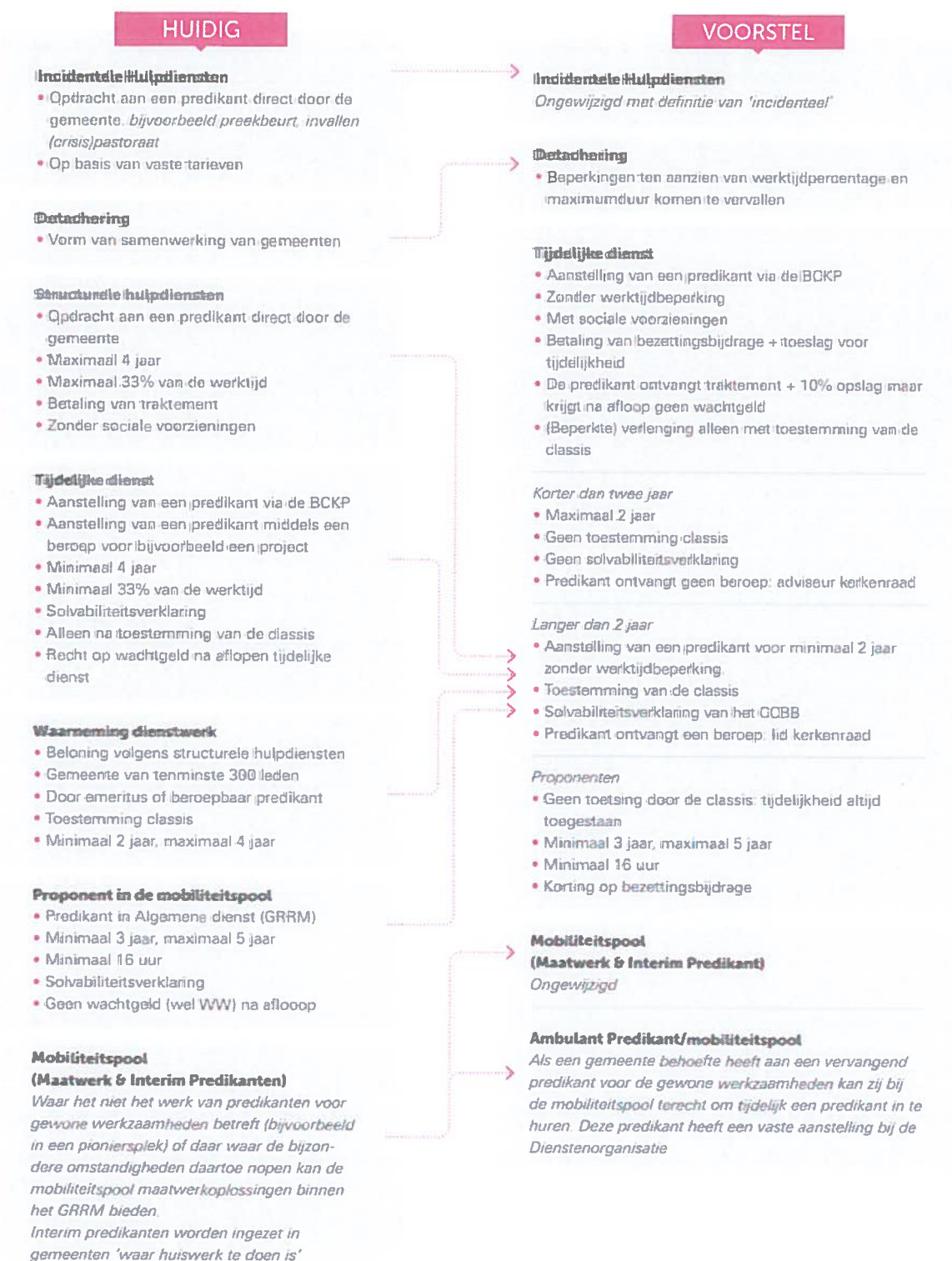

Bijlage 1: schematisch overzicht van de huidige rechtspositionele regimes

	Predikanten voor Gewone werkzaamheden				Predikanten in Algemene Dienst	Kerkelijk Werkers
	<i>Aanstelling voor onbepaalde tijd</i>	<i>Aanstelling in tijdelijke dienst</i>	<i>Detachering</i>	<i>Waarneming dienstwerk & Structurele hulpdiensten</i>	<i>Poolpredikanten</i>	<i>met preek- en sacraments- bevoegdheden</i>
juridisch regime	GRRP	GRRP	GRRP	GRRP	AR/GRRM	AR/GRRM
duur	o.t.	min. 4 jr	max 4 jr.	max 4 jr.	min. 3/max. 5	b.t./o.t.
werktijd	min. 33%	min. 33%	max. 33%	max. 33%	16 uur	geen min.
Fulltime werktijd	40 uur	40 uur	40 uur	40 uur	36 uur	36 uur
lid ambtelijke vergadering	ja	ja	nee, adviseur	nee, adviseur	nee, adviseur	ja, ouderling of diaken
Solvabiliteitsverklar- ing vereist	ja	ja	nee	nee	ja aangepaste	nee
Toestemming BMCV vereist	bij deeltijd	ja	nee	nee	nee	ja
beloning (afgezet in schalen GRRM)	Schaal 11-12	Schaal 11-12	Schaal 11-12	Schaal 11-12	Schaal 10	Schaal 9
inschaling	o.b.v. vorig	o.b.v. vorig	o.b.v. vorig	o.b.v. vorig	o.b.v. vorig	o.b.v. vorig
recht en plicht ambtswoning	ja	ja	nee	nee	nee	nee
ziekte	Verzuimprot.	Verzuimprot.	Verzuimprot.	spec. afspr.	VPW/LDBZ	VPW/LDBZ
arbeidsongesch.	Aegon	Aegon	Aegon	nee	WIA/PFZW	WIA/PFZW
werkloosh.	WG	WG	WG	nee	WW (max. dagl)	WW (max. dagl)
ouderdom	PFZW	PFZW	PFZW	nee	PFZW	PFZW
overlijden	PFZW	PFZW	PFZW	nee	PFZW	PFZW

Bijlage 2: schematisch overzicht van de voorstellen

Bijlage 3: toelichting op 10%

Ten aanzien van (de bij hulpdiensten ontbrekende) werkloosheidsvoorziening is gekozen om in plaats van een wachtgeld-systeem, ter wille van de werkbaarheid, een systeem van 10% opslag als voor te stellen. Op die manier wordt voor een gemeente duidelijkheid verschaft over de (extra) lasten van een tijdelijk predikant. De extra last van een tijdelijk predikant van 10% wordt financieel haalbaar geacht voor gemeenten, terwijl bij een hoger percentage de tijdelijke dienst voor veel gemeenten onbetaalbaar zou zijn.

1.1 Vergelijking met de opbouw van WW-rechten

De 10% opslag is geïnspireerd door de opbouw van rechten op een WW-uitkering van een werknemer. Die bouwt ongeveer 8% van zijn salaris aan WW-rechten op over een minimum dagloon. Een werknemer bouwt over zijn gehele arbeidsverleden WW-rechten op, terwijl een predikant in tijdelijke dienst enkel over de tijdelijke dienst opslag zal ontvangen. De predikant krijgt, anders dan een werknemer die WW-rechten opbouwt, echter een hoger percentage (10% tegenover 8%), gebaseerd op zijn daadwerkelijke traktement (tegenover de WW-uitkering die op basis van een maximum dagloon wordt berekend). Daarnaast bouwt een predikant met opslag ook 10% extra pensioen op. De opslag betreft een gegarandeerde maandelijkse uitkering tijdens de tijdelijke dienst en is niet afhankelijk van re-integratieverplichtingen of verrekening van overige inkomsten.

1.2 Vergelijking met het huidige wachtgeld na afloop tijdelijke dienst

In de huidige regeling krijgen predikanten na afloop van een tijdelijke dienst van minstens 4 jaren een wachtgeld, waarvan de duur in maanden gelijk is aan het aantal periodieke verhogingen dat de predikant heeft bij het einde van de tijdelijk dienst.

Voorbeelden

Een predikant die was begonnen in trede 0, zit na vier jaren in trede 3 en krijgt dan 3 maanden wachtgeld. Het wachtgeld is 70% van het eerdere loon. 3 Maanden wachtgeld is dan $3 \times \text{maandloon} \times 70\% = 210\%$ x maandloon. Dit wachtgeld wordt beperkt naar de mate waarin inkomsten uit arbeid en bedrijf met het wachtgeld kunnen worden verrekend. Een 10% opslag betekent $10\% \times 48 \text{ maanden} = 480\%$ maandloon. Dit bedrag wordt zeker geïncasseerd. Voor een beginnend predikant met een tijdelijke dienst is de 10% opslag dus zonder meer beter dan de wachtgeldregeling.

Een predikant die was begonnen in trede 20, krijgt na afloop van de tijdelijke dienst 20 maanden wachtgeld. De maximale loonwaarde daarvan bedraagt $20 \times \text{maandloon} \times 70\% = 1.400\%$ maandloon. Dit wachtgeld wordt beperkt naar de mate waarin inkomsten uit arbeid en bedrijf met het wachtgeld kunnen worden verrekend. Een 10% opslag betekent $10\% \times 48 \text{ maanden} = 480\%$ maandloon. Dit bedrag wordt zeker geïncasseerd. Voor de ervaren predikant met een tijdelijke dienst kan de 10% opslag slechter en beter uitpakken dan de wachtgeldregeling.

1.3 Fiscale component

Door een opslag van 10% op het traktement te geven als reservering voor inkomsten bij werkloosheid, dient de predikant over deze opslag inkomstenbelasting af te dragen. Als een predikant een wachtgeld of een WW-uitkering ontvangt, is de belastingdruk op die uitkering lager dan in het systeem van een opslag.

1.4 Verzekerings component

Bij het systeem van 10% opslag is de predikant na afloop van de tijdelijke dienst niet meer verzekerd tegen arbeidsongeschiktheid anders dan de bijstandswet. In het systeem van het wachtgeld is de predikant wel gedurende het wachtgeld verzekerd tegen arbeidsongeschiktheid. In het systeem van de WW is de (ex-)werknemer verzekerd via de Ziektewet en de WIA.